

AVRASYA Uluslararası Araştırmalar Dergisi
Cilt : 6 Sayı : 15 Sayfa: 383-399 Kasım 2018 Türkiye
Araştırma Makalesi

ZEYTİN DALI HAREKÂTI'NIN RUS BASININA YANSIMASI: İZVESTİYA GAZETESİ

ÖRNEĞİ

Öğr. Gör. Erkam TEMİR*

Doç. Dr. Fırat YALDIZ**

ÖZ

Ülkeler arasındaki diplomatik ilişki düzeyleri hızlı bir şekilde değişebilmekte, ancak toplumsal düzeydeki algı uzun soluklu bir süreç sonucu oluşmaktadır. Bu nedenle özellikle dış politika, iletişim ve istihbarat hedeflerinin tespit edilebilmesi ve bu doğrultuda eylem planları ortaya konulabilmesi için bir ülkede gerçekleşen önemli olayların müttefikler veya düşmanlar tarafından kendi toplumlarına nasıl aktarıldığının incelenmesi oldukça önemlidir. Bir medya kuruluşunun bir konuyu aktarırken kullandığı dil ile toplumda nasıl bir fikir ve inanç oluşturmaya çalıştığı, ayrıca bu fikir ve inancı kim adına oluşturmaya çalıştığı soruları ortaya çıkmaktadır. Bu makalede Zeytin Dalı Harekâtı'nın Rus basınının en önemli aktörlerinden biri olan "İzvestiya" gazetesine nasıl yansıdığı incelenmiştir. Harekâtın başladığı ve Afrin merkezini ele geçirildiği 20 Ocak 2018- 18 Mart 2018 tarihlerini kapsayacak şekilde Zeytin Dalı Harekâtı'nın Kremlin yanlısı Rus basınında nasıl yer aldığı ve harekâtın Rus kamuoyuna nasıl yansıtıldığı anlatılmaya çalışılmıştır. Çalışma kapsamında İzvestiya'nın belirtilen tarihler arasında yayımlanan 38 adet basılı nüshası incelenmiş, harekât ile ilgili yazılar tercüme edilerek konuya ilişkin görüş ve yorumlarla birlikte verilmiştir. Türk-Rus ilişkilerinin siyasi, askeri ve ticari açıdan evrildiği ve Rusya'nın Suriye'deki iç savaşta aktif rol oynadığı bir süreçte Rusların bütüncül olarak ulaşmayı arzu ettikleri hedefler açısından yüksek tiraja sahip önemli bir gazete vasıtasıyla Rus toplumuna verdikleri mesajların incelenmesinin önemli olduğu düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Zeytin Dalı Harekâtı, Afrin, Rusya, Rus Basını, İzvestiya.

**REFLECTION OF OPERATION OLIVE BRANCH ON THE RUSSIAN PRESS: EXAMPLE OF
IZVESTIA NEWSPAPER**

ABSTRACT

The level of diplomatic relations between countries may change rapidly, but the perception at the social level is the result of a long-term process. Therefore, it is important to examine how important events in a country are transferred by allies or enemies to their communities so that the foreign policy, communication and intelligence targets can be identified and action plans can be put forward accordingly. Thus, the abovementioned questions arise: (i) How a media organization tries to create an idea and belief in the society with the language it uses to convey a subject? (ii) On behalf of whom, this media organization is trying to create that idea and belief? This article examines how the Operation Olive Branch was reflected in the "Izvestia" newspaper which is one of the most important actors of the Russian press. It has been tried to be explained how the Operation Olive Branch took place in the pro-Kremlin Russian press

---

* Öğr. Gör., Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, erkamtemir@gmail.com, ORCID NO: 0000-0002-4387-2728

** Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, firatyaldiz@gmail.com, ORCID NO: 0000-0001-5152-2050

and how it was released to the Russian public since the beginning of the operation till the seizure of Afrin center between the dates of January 20, 2018 and March 18, 2018. In the scope of the study, 38 printed copies of Izvestia published between the mentioned dates were examined and the articles related to the operation are given as translations and including opinions and comments about the subject. It is thought to be important to examine the messages given to the Russian society through an important newspaper with a high circulation, in terms of the goals that the Russians desire to achieve holistically within a period that the Turkish-Russian relations are evolved politically, militarily and commercially and also while Russia plays an active role in the civil war in Syria.

Keywords: Operation Olive Branch, Afrin, Russia, Russian Press, Izvestia.

Giriş

Medya, özellikle gazeteler kullandıkları dil ile toplumda belirli bir fikir ve inanç oluşturma çabası içerisindedirler ve medyada kullanılan dilin bilişsel rolü kurgulanmış bir zihinsel tasarım sunmaktır. Öyle ki gazetelerde kullanılan dilin tarafsız olmadığına aksine oldukça yönlendirici olduğuna vurgu yapılmaktadır (Fowler 2013: 1-3). Öte yandan medya diğer fonksiyonlarının yanında kendisine finans sağlayan ve denetleyen çevrelerin propagandasını yapmakta, onlar lehine çalışmaktadır (Herman ve Chomsky 2012: 15). Böylelikle bir medya kuruluşunun bir konuyu aktarırken kullandığı dil ile toplumda nasıl bir fikir ve inanç oluşturmaya çalıştığı ve bu fikir ve inancı kim adına oluşturmaya çalıştığı sorusu ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışmada, “İzvestiya” gazetesinin Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından gerçekleştirilen Zeytin Dalı Harekâtı’nı Rus toplumuna nasıl bir dil kullanarak aktardığı, dolayısıyla harekât ile ilgili Rus toplumunda nasıl bir fikir ve inanç oluşturmaya çalıştığı incelenmiştir. Bu fikir ve inancı kim adına oluşturmaya çalıştığı ise gazetenin medya sahiplik yapısı ve tarihçesine değinilerek ortaya konmuştur.

Çalışma kapsamında İzvestiya gazetesinin harekâtın başladığı 20 Ocak 2018 ve Afrin şehir merkezinin kontrol altına alındığını 18 Mart 2018 tarihlerini kapsayacak şekilde (19 Ocak 2018- 19 Mart 2018 tarihleri arası) yayımlanan 38 adet basılı nüshasında yer alan haber ve köşe yazıları incelenmiş¹ ve nitel bir analiz sunulmuştur. Söz konusu içerik aktarılırken oluşturulmak istenen algı, fikir ve inancı tahrif etmeden, objektif bir biçimde iletebilmek için orijinal metinde kullanılan üsluba sadık kalınmaya çalışılmıştır.

1. İzvestiya Gazetesi

İzvestiya gazetesi ilk baskısını 1917 Şubat Devrimi sırasında Petrograd² şehrinde 28 Şubat 1917 tarihinde yapmıştır. 1917 yılından SSCB’nin dağılına dek (1991) Sovyet hükümetinin resmî gazetesi olarak aralıksız 90 yıl yayın yapmış, SSCB’nin hükümet politikalarını halka aktarmak için kullandığı en önemli unsuru olmuştur (East View Information Services 2018).

Sovyetlerin dağılmasından sonra özelleştirilen gazete halihazırda NMG Holding’e ait bir yayın kuruluşudur. Yönetim kurulu, Birleşik Rusya Partisi’nin Yüksek Kurulu

¹ İzvestiya gazetesi resmî tatiller hariç hafta içi yayımlanmaktadır.

² Şimdiki St. Petersburg şehrinin eski adıdır.

Üyeliğini yapmış olan Kabayeva Alina Maratovna (Alina Kabayeva 2018), başkanlığını Putin'in yürüttüğü "Rusya Bilim ve Eğitim Konseyi"nin bilimsel sekreterliğini yapmış olan Kovalçuk Kirill Mikhailoviç (Prezident Rossii 2018) ve Mansurov Dmitriy Fleroviç, Barankov Vladislav Georgiyeviç, Paskina Olga Aleksandrovna, Lukin Vladimir Andreyeviç gibi Putin'e yakın isimlerden oluşmaktadır (NMG 2018). Genel Müdürü ise Rusya'nın en önemli petrol ve gaz şirketlerinden olan kamu iştiraki ROSNEFT firmasının basın sekreteri, bilgi ve reklam dairesi başkanlığını yapmış olan Vladimir Vladimiroviç Tyulin'dir (Obşestvennyy Sovet Pri MVD Rossii 2018). Böylelikle medya sahiplik yapısı açısından kamu kuruluşları ile direk bir bağlantısı olmamasına rağmen İzvestiya dünya kamuoyunda "Kremlin gazetesi" olarak bilinmekte hatta gazete ile ilgili "İzvestiya bir haber kaynağı mı yoksa siyasi bir broşür mü?" sorusu sorulmaktadır (Arutunyan 2009: 10).

Sovyet döneminden beri İzvestiya iktidarın propaganda aracı olarak görülmektedir. Keza Rusça İzvestiya *haber* manasına gelmekte SSCB döneminin diğer gazetesi olan Pravda ise *gerçek* anlamını taşımaktadır ve Rusya'da o dönemlerden bugüne "Pravda'da İzvestiya, İzvestiya'da Pravda yok" sözü söylenegelmektedir (Şerel 2013: 200).

Öte yandan Rusya basın özgürlüğü açısından Freedom House (Freedom House 2018) ve Reporters Without Borders (Reporters Without Borders 2018) verilerine göre basın özgürlüğünün olmadığı bir ülkedir. Tüm bu nedenlerle Kremlin'in Rus toplumunda oluşturmaya çalıştığı algıyı incelemek için Rus basını, özellikle İzvestiya gazetesi önemli bir kaynaktır.

2. Zeytin Dalı Harekâtı

Harekâtın başladığı Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından şu ifadeler ile duyurulmuştur (Türk Silahlı Kuvvetleri 2018a):

"Hudutlarımızda ve bölgede güvenlik ve istikrarı sağlamak maksadıyla, Suriye'nin kuzeybatısında Afrin bölgesinde, PKK/KCK/PYD-YPG ve DAEŞ'a mensup teröristleri etkisiz hale getirmek ve dost ve kardeş bölge halkını bunların baskı ve zulmünden kurtarmak üzere, 20 Ocak 2018 saat 17:00'dan itibaren Zeytin Dalı Harekâtı başlatılmıştır."

Harekâtın uluslararası hukuktan kaynaklanan haklara dayandığı, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 1624 (2005), 2170 (2014) ve 2178 (2014) sayılı kararları ve Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın³ 51. maddesi gereğince Meşru Müdafaa Hakkı kapsamında icra edileceği, Suriye'nin toprak bütünlüğüne saygılı olunacağı, harekâtın sadece terörist unsurlara karşı yürütüleceği ve sivillerin zarar görmemeleri için hassasiyet gösterileceği belirtilmiştir. Harekâtın detayı ile ilgili yapılan ilk açıklamada PKK/KCK/PYD-YPG ve DAEŞ terör örgütlerine ait sığınak barınak ve mühimmat deposu gibi hedeflere Türk Hava Kuvvetleri tarafından 72 savaş uçağının katıldığı bir operasyon

³ Birleşmiş Milletler Antlaşması 26 Haziran 1945 tarihinde San Francisco'da imzalanmış ve 110. maddeye uygun olarak 24 Ekim 1945'de yürürlüğe girmiştir. Türkiye Antlaşmayı Milletlerarası Adalet Divanı Statüsüyle birlikte 15 Ağustos 1945'te onaylamıştır. 4801 Sayılı Onay Kanunu 24 Ağustos 1945 gün ve 6902 Sayılı Resmî Gazete 'de yayınlanmıştır. Antlaşmanın tam metni için bkz.: <https://www.tbmm.gov.tr/komiyon/insanhaklari/pdf01/3-30.pdf>

düzenlenerek bu hedeflerin imha edildiği vurgulanmıştır. Aynı anda 72 savaş uçağının katıldığı bir operasyonla başlayan harekât ulusal ve uluslararası kamuoyuna bir mesaj niteliği de taşımaktadır. 21 Ocak 2018 tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri ve Türk Silahlı Kuvvetlerince desteklenen Özgür Suriye Ordusu (ÖSO)⁴ bölgeye kara harekâtı başlatmıştır. Harekâtın başlangıcında verilen mesaj 18 Mart Şehitleri Anma Gününde (18 Mart 2018 tarihinde) şehir merkezinin kontrol altına alındığının duyurulmasıyla pekiştirilmiştir. Bu süre zarfında 46 askerimiz şehit olmuş, 225 askerimiz yaralanmış ve 3603 terörist etkisiz hale getirilmiştir. Sonrasında ise meskûn mahallerde mayın ve el yapımı patlayıcı temizleme gibi faaliyetler devam etmiştir (Türk Silahlı Kuvvetleri 2018b).

Harekât uluslararası arenada ve dünya basınında geniş çaplı yankı uyandırmıştır. Dönemin ABD Dışişleri Bakanı Rex Tillerson Suriye’de DAEŞ’i yenmek üzere olduklarını iddia etmiş ve bunu orada kurdukları koalisyonla gerçekleştirdiklerini söylemiştir. Böylelikle Suriye Demokratik Güçleri’nin Kürtlerden, Araplardan ve Hristiyanlardan oluşan ve kendi topraklarını savunan bir yapı olduğunu iddia ederek bu yapının koalisyonun bir parçası olduğuna vurgu yapmıştır. Tillerson son olarak Suriye’deki Türk varlığından endişe duyduklarını da açıkça belirtmiştir (U.S. Department of State 2018).

3. İzvestiya’da Zeytin Dalı Harekâtı

İzvestiya gazetesinde 19 Ocak 2018- 19 Mart 2018 tarihleri arasında Zeytin Dalı Harekâtı’na değinilen üç köşe yazısı ve altı haber olmak üzere toplam on üç yayın yapılmıştır.

Tablo 1. İzvestiya’da Zeytin Dalı Harekâtı’na Değinilen Haber ve Köşe Yazıları

Kronolojik Sıra	Tarih	Yazarlar	Başlık	Yayın Türü
1	22.01.2018	Vyaçeslav Matuzov	Amerikan Köklü Zeytin Dalı	Köşe Yazısı
2	24.01.2018	Andrey Ontikov ve Georgi Asatryan	Kürt Anlaşmazlığı	Haber
3	24.01.2018	Vladimir Evseyev,	Düğüm Sıklaşıyor	Köşe Yazısı
4	25.01.2018	Esad El-Eveyvi	Orta Doğu Çatlağı	Köşe Yazısı
5	26.01.2018	Andrey Ontikov	Ateşe Yağ Dökmek	Haber
6	29.01.2018	Andrey Ontikov	Afrin Pazarlığı	Haber
7	30.01.2018	Vyaçeslav Matuzov	Soçi’den Barışa	Köşe Yazısı

⁴ Suriye iç savaşında Türk makamlarınca meşru muhalefete bağlı olarak değerlendirilen ve bu kapsamda desteklenen silahlı muhalif güç. Ayrıntılı bilgi için bkz.: <https://www.ab.gov.tr/50444.html>, <https://www.tsk.tr/Home/Detay/501>

8	01.02.2018	Zelimhan Mutsoyev	Suriye Polylog'u	Köşe Yazısı
9	19.02.2018	Aleksandr Rar	Felaketi Önlemek	Köşe Yazısı
10	20.02.2018	İgor Sozayev	Rus Hokeyinin Sibirya Başkenti	Haber
11	21.02.2018	Yuliya Makarova	Afrin'den Kiev'e	Haber
12	18.03.2018	-	Erdoğan Afrin'in Türk Ordusu Tarafından Ele Geçirildiğini Açıkladı	Haber
13	18.03.2018	Vyaçeslav Matuzov	Afrin Çıkmazı	Köşe Yazısı

Vladimir Evseyev, Esad El-Eveyvi, Zelimhan Mutsoyev, Aleksandr Rar imzalı birer ve Vyaçeslav Matuzov imzalı üç köşe yazısı bulunmakta, İgor Sozayev ve Yuliya Makarova imzalı birer haber yer alırken biri Georgi Asatryan ile ortak imzalı olmak üzere Andrey Ontikov'a ait üç haber yer almaktadır. Bir haberde ise yazar belirtilmemiştir.

Kronolojik sıralamaya göre bu haber ve köşe yazılarının içeriği şu şekildedir.

3.1. Amerikan Köklü Zeytin Dalı (Köşe Yazısı, Vyaçeslav Matuzov, 22.01.2018)

Siyaset bilimci Vyaçeslav Matuzov, 22.01.2018 tarihli "Amerikan Köklü Zeytin Dalı" başlıklı köşe yazısında: Türk ordusunun Suriye'nin Afrin bölgesinde "Zeytin Dalı" isimli bir silahlı operasyon başlattığını, durumun o bölgede önceden de gergin olduğunu ancak artık olayların "sıcak sahneye" taşındığını böylelikle genel durumun gerek Suriye'de gerekse Orta Doğu'da önemli ölçüde karmaşıklaştığını ve "Türk makamlarının mevcut silahlı eyleminin bölgedeki diğer oyuncuların geçmişteki politikalarının bir sonucu" olduğunu kabul etmek gerektiğini söylemektedir. "Türkiye'de terör örgütü olarak kabul edilen PKK ile bağlantılı olanlar da dahil olmak üzere, Kürt silahlı gruplarının eylemlerinin, Ankara'daki liderlik için aşırı endişeye yol açtığı herkes tarafından bilinmekteydi" ifadelerini kullanan Matuzov bu endişenin son zamanlarda arttığını söylemektedir. "Şayet Kürtler bölgenin kontrolünü Suriye rejimine bırakmayı kabul etselerdi o zaman mevcut silahlı faaliyetler önlenebilirdi", gelen bazı bilgilere göre Moskova Kürtleri ikna etmek için çok uğraşmıştır ve "Eğer Kürtler daha uzlaşmacı olsaydı, durum gergin kalırdı ancak iş işgale kadar da varmazdı" ifadelerini kullanmıştır. Haberin devamında bölge Şam'a devredilseydi her ne kadar Türkiye Şam'daki liderliğe son derece olumsuz yaklaşırsa da "askeri çatışmaya girmeye cesaret edemezdi" sözlerine yer verilmiştir. Nitekim "Fırat Kalkanı" operasyonunda Türk ordusunun ancak Suriye ordusunun bulunduğu bölgeye kadar ilerlediğini ve orada durduğunu yazmıştır. Diğer taraftan Kürtlerin bölgede bağımsız bir rol oynadığına inanmanın zor olduğunu silahlı eylemlerin ve oluşumların çoğunun arkasında Amerikalıların olduğunu söylemektedir. "Böylelikle Türklerin işgalinin hiçbir iyi tarafı yoktur, ABD Kürtler vasıtasıyla Ankara'yı kışkırtmıştır" ve dahası bu tırmanışla birlikte Amerikalılar Suriye'deki krizin politik çözüm sürecini böylelikle zayıflatmış ve Amerikalılar Kürtleri kullanarak Suriye topraklarındaki varlıklarının korunmasını garanti altına almaktadırlar ifadelerine yer verilmiştir. Her ne

kadar çeşitli kademelerdeki ABD temsilcilerinden Türk operasyonunun başlaması ile ilgili kınama mesajları yayınlansa da bu operasyon ABD'nin elini güçlendirmiştir zira artık ABD askerinin geri çekilmesi istemi kimse tarafından hatırlanmayacaktır denilmiştir. Yazı “Şimdi bir şey açık: Suriye yeni bir kaos turuna giriyor ve bu durumda Afrin'deki Türk operasyonu, son aylarda tamamen farklı oyuncular tarafından oynanan oyunun son akordu” ifadeleri ile son bulmaktadır (Matuzov 2018b: 2).

Köşe yazısında harekât ile ilgili oluşturulmak istenen temel algı harekâtı Rusya'nın esasen desteklemediği ve böyle bir harekâtı arzu etmediği, Türkiye'nin ABD'nin kışkırtmasına kanarak bu harekâtı gerçekleştirdiği ve Rusya'nın bölgedeki grupları korumak istemesine rağmen bu grupların tam olarak Rus çıkarlarına uygun hareket etmedikleri ve bunun bedelini ödedikleri şeklindedir.

3.2. Kürt Anlaşmazlığı (Haber, Andrey Ontikov ve Georgi Asatryan, 24.01.2018)

Andrey Ontikov ve Georgi Asatryan imzalı, 24.01.2018 tarihli, “Kürt Anlaşmazlığı-Afrin'deki Türk Operasyonu Nedeniyle Soçi'deki Suriye Ulusal Diyalog Kongresi Önemli Bir Katılımcısını Kaybediyor” başlıklı haberde Kürtlerin Afrin'deki durum nedeniyle Soçi'deki Suriye Ulusal Diyalog Kongresi'ne gitmeme eğiliminde oldukları ifadeleri edilmektedir. Haberde Türkiye'de kırmızı bültenle aranan Salih Müslim (Terör Arananlar 2018) ve terör örgütü PYD'nin görüşlerine sıklıkla yer verilirken, Müslim “Suriye Kürt Partisi lideri” ve “Kürt siyasetçi” olarak anılmaktadır. Ayrıca Türk ordusunun 20 Ocak 2018 tarihinden beri Afrin'e yönelik operasyon yürüttüğü, hava kuvvetlerinin çeşitli Kürt hedeflerine bombardıman düzenlediği, 21 Ocak 2018 tarihinde ise bölgeye kara kuvvetlerinin girdiği yazılmaktadır. Haberde Türk yetkililerin operasyonu PKK ve PYD'ye karşı yürüttüklerini söylediklerine değinilirken söz konusu iki terör örgütü haberde kısaltma ile değil açık isimleri ile telaffuz edilmektedir (Demokratik Birlik Partisi ve Kürdistan İşçi Partisi). “Türkiye, askerî harekâtın patlak vermesinden önce bile, PYD'li delegelerin yer almasına şiddetle karşı çıkmaktaydı. Ankara bu partinin terör örgütü olarak gördüğü Kürdistan İşçi Partisi ile bağlantılı olduğuna inanıyor” ve “Bir dizi istişareden sonra, Kürtler toplantıya Mart 2016'da ilan ettikleri, Suriye'nin kuzeyindeki federal bölgeden delegeler ile katılacaklarını bildirdiler. Ancak bu seçenek de Ankara'ya da uymadı” ifadeleri yer almıştır (Ontikov i Asatryan 2018:3).

Haberde Suriye'deki problemin çözülmesi için oluşturulacak diyalog için PYD'nin önemli bir katılımcı olduğu mesajı verilirken, Türkiye'nin harekâttan önce bile Suriye Ulusal Diyalog Kongresi'ne PYD'nin katılımına karşı çıktığı söylenmektedir.

3.3. Düşüm Sıklaşıyor (Köşe Yazısı, Vladimir Evseyev, 24.01.2018)

Siyaset bilimci Vladimir Evseyev 24.01.2018 tarihli “Düşüm Sıklaşıyor” başlıklı köşe yazısında Türkiye'nin, Suriye'nin kuzeyindeki Afrin kantonunda “Zeytin Dalı” isimli askeri bir operasyonu sürdürdüğünü, resmî olarak bu operasyon sırasında Türk Silahlı Kuvvetleri ile birlikte “Özgür Suriye Ordusu”nun “Kürdistan İşçi Partisi'nin savaşılarını”, “Öz Savunma Güçleri”ni, “Kürt partisi olan Demokratik Birlik Partisi”ni ve “DAEŞ'i (Rusya Federasyonu'nda yasaklanmıştır)” etkisiz hale getirmeyi planladıklarını söylediğini ancak aslında meselenin “Türkler ve Suriye Kürtleri arasında” olduğunu ve Afrin'de DAEŞ mensubu bulunmadığını yazmaktadır. ABD'nin, Suriye'nin Kürtler tarafından kontrol

edilen bölgelerinde “sınır güvenliğini korumaya yönelik güçler” kurulacağını ilan etmesinin ardından Türkiye'nin bunu ulusal bir tehdit olarak görmesi neticesinde olayların patlak verdiğini ifade etmektedir. Washington'un harekâtın başlamasıyla birlikte bu söylemden vazgeçerek “Kuzey Federal Bölgesi-Rojava”nın Kürtler tarafından kendi inisiyatifleri ile ilan edildiğinin ve bu yeni oluşumun yasama organının seçilmesinin belirsiz bir süre ertelendiğinin duyurulduğunu yazan Evseyev ama “artık bütün bunlar Ankara için önemli değildi” ifadelerine yer vermiştir. Türk yetkililer “Afrin'deki askeri operasyonun Suriye devletine karşı olmadığını, komşu ülkenin toprak bütünlüğünü, egemenliğini ve siyasi bütünlüğünü ihlal etmediğini ve tamamlandıktan sonra Türk ordusunun Afrin bölgesinden ayrılacağını iddia ediyor” açıklamalarının yer aldığı yazıda “ancak sözde otuz kilometrelik güvenlik bölgesini kontrol etmeye çalışacak olan Türk yanlısı silahlı güçler kalacaktır” denilmektedir. Askerî harekâtın başlangıcında, Türk topçuları ve hava kuvvetlerinin, Afrin'deki Kürt pozisyonlarına büyük bombardımanlar gerçekleştirdiğini, daha sonra kara harekâtı başlattığını ve mevcut bilgilere göre, bazı bölgelerde ordunun sadece beş km ilerlediğini yazmıştır. Bunun sebebinin ise “Amerikalıların taşınabilir hava savunma sistemlerinden (MANPADS) duyulan korku” olduğunu iddia etmektedir. Suriyeli Kürtlerin, Türk ordusuna hem mevcut güçleri ile hem de Fırat Nehri'nin doğu kıyısından gelen silahlı müfrezelerle şiddetli bir şekilde direndiğini ayrıca “Kuzey Federal Bölgesi – Rojava” nın Afrin'i Türk ordusundan korumak için Suriye'nin kuzeydoğusunda muazzam bir seferberlik ilan ettiklerini, bu şartlarda “Zeytin Dalı”nın siviller de dahil olmak üzere büyük kayıplara yol açacağını, Türklerin büyük ihtimalle “bir batağa girdikleri ve hedeflerine ulaşamayacakları”nı ve sonrasında “tarafklar arasında kabul edilebilir bir uzlaşma bulmak için Rus barış gücü desteğine ihtiyaç olacağı”nı yazmıştır (Evseyev 2018:3).

Köşe yazısında Türkiye'nin harekâtın gerekçesi ile ilgili yaptığı resmî açıklamanın gerçeği yansıtmadığı algısı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Ayrıca harekâtın yüksek sayıda sivil kaybına neden olacağı ve muhtemelen başarısız olacağı, böylelikle her iki tarafın Rusya'nın belirleyeceği şartlar altında uzlaşacağı, dolayısıyla harekâtın başarısızlığının Rusya'nın uzlaştırma başarısına dönüşeceği mesajı verilmektedir.

3.4. Orta Doğu Çatlağı (Köşe Yazısı, Esad El-Eveyvi, 25.01.2018)

Rus-Filistin Dostluğu Derneği Başkan Yardımcısı Esad El-Eveyvi'nin 25.01.2018 tarihli “Orta Doğu Çatlağı” başlıklı köşe yazının konusu: Rusya, ABD, AB ve BM tarafından İsrail ve Filistin sorunu hakkında gerçekleştirilen toplantı ve Rusya'nın Filistin-İsrail krizi hususunda oynayacağı rol ile ilgili olmakla birlikte Zeytin Dalı Harekâtı ile ilgili “Amerika tarafından provoke edilen Türkiye'nin Kürtlere karşı yürüttüğü operasyon” ifadeleri yer almıştır (El-Eveyvi 2018:3).

Köşe yazısında harekâtın ABD tarafından kışkırtıldığı mesajı verilmektedir. Dolayısıyla Rusya için arzu edilir bir olay olmadığı algısı oluşturulmaktadır.

3.5. Ateşe Yağ Dökmek (Haber, Andrey Ontikov, 26.01.2018)

Andrey Ontikov imzalı, 26.01.2018 tarihli ve “Ateşe Yağ Dökmek⁵- ABD, Kürt güçlerine silah tedarik etmeye devam edecek” başlıklı haberde Amerika'nın Afrin'de

⁵ Yangına körükle gitmek.

Kürtlere verdiği desteğin sadece durumu giderek kötüleştirmeye yaradığı görüşüne yer verilmiştir. “Washington, Türk ordusunun Afrin’deki operasyonlarına rağmen, Suriye Demokratik Güçleri’ne yardım sunmaya devam edecek” ifadelerine yer verilirken Pentagon’dan aktarılan bu habere, ABD’nin Suriye’deki durumun tırmanmasına katkıda bulunduğu ve Suriye’deki istikrara darbe vurmaya çalıştığı yorumu getirilmiştir. Haberde yer alan ifadelerle göre Pentagon, “Suriye Demokratik Güçleri”nin teröristlerle mücadele edebilmek için hala desteğe ihtiyaçları olduğunu bu nedenle Washington’un onlara yardım etmeye devam edeceği bildirmiştir. “Afrin’deki Türk operasyonuna rağmen Kürtleri silahlandırmaya devam edip etmeyecekleri” ile ilgili soruya ise DAEŞ ile mücadele için “Suriye Demokratik Güçleri”ne destek vermeye mecbur oldukları ve Türkiye’nin Afrin’deki eylemlerinin Suriye’deki Amerikan koalisyonunun operasyonlarıyla ilgili olmadığı ve tek taraflı olduğu cevabını verdiği yazılmıştır. Haberde olaya Ankara’nın ertesi gün tepki verdiği ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın “bu orduyu doğmadan boğmak” ile tehdit ettiğini ve Kürtleri “vahşi caniler” olarak adlandırdığı iddia edilmiştir. “Türk liderin basın sözcüsü” İbrahim Kalın “ABD’den Kürtlere destek vermeye bırakmasını talep etti” ancak Washington’un böyle bir niyeti yok denilmiştir. Haberde eski diplomat ve doğu bilimci olarak tanıtılan Vyaçeslav Matuzov’un Amerikalıların Suriye’nin bölünmesi ve Kürt devletinin yaratılması için bilinçli adımlar attığı, bu durumda Kürtlerin sadece bir “araç olarak kullanıldığı”, Washington bu desteğini sürdürmeye devam ettikçe Ankara’nın Afrin’de yürüttüğü operasyonun Rusya tarafından da dahil olmak üzere giderek geçerli mazeretlere dayandığı imajının oluşacağı, Kürtlerin boş vaatlerle kanıp Türkiye, İran, Irak ve Suriye gibi komşularıyla aralarını bozmamaları gerektiği, bu ülkelerin bir Kürt devleti kurulmasına müsaade etmeyecekleri, ABD’nin Kürtleri Washington’un çıkarlarına hizmet etmeyi bırakır bırakmaz bir kenara atacağı, bile bile başarısızlığa mahkum olan bu “Kürt projesinin” ülkedeki krizi bir süreliğine daha uzatacağı ve birçok insanın hayatına mal olacağı görüşlerine yer verilmiştir(Ontikov 2018b:3).

Haberde ABD’nin harekâta rağmen bölgedeki gruplara destek vermesinin durumu giderek kötüleştireceği mesajı verilmektedir. Türkiye’nin harekâtı ABD ile iş birliği içinde değil münferit yürüttüğü vurgulanmaktadır. Erdoğan’ın teröristler için kullandığı “vahşi caniler” (AA 2018) ifadesi Kürtleri vahşi caniler olarak adlandırdığı şeklinde aktarılırken, Kürtlerin ABD tarafından kullanıldığı, ABD’nin desteğinin harekâtı Rusya açısından meşru kıldığı, Türkiye’nin ve komşu ülkelerin Kürt devleti kurulmasına müsaade etmeyecekleri belirtilmektedir.

3.6. Afrin Pazarlığı (Haber, Andrey Ontikov, 29.01.2018)

Andrey Ontikov imzalı, 29.01.2018 tarihli “Afrin Pazarlığı” başlıklı haberde iki PYD’linin görüşleri doğrultusunda Kürtlerin Afrin’i Suriye hükümet güçlerinin kontrolüne teslim etme eğilimde oldukları, bu bilginin Rus diplomatik kaynaklarınca da doğrulandığını “Kürt Federal Kültür ve Milli Özerk Bölgesi Konsey Başkanı” Farhat Patiyev’in bu konudaki görüşmelerin devam ettiğini bildirdiğini, Suriye Savunma Bakanlığı’nın da Suriye birliklerinin ülkenin diğer bölgelerinde olduğu gibi gerekli gördükleri zaman Afrin’e gireceğini açıkladığını ve eğer bu gerçekleşirse, Suriye’nin kuzeyinde Türkler ve Kürtler arasındaki çatışmaların yakında sona ereceği yazılmıştır. Haberde, Ankara’nın “20 Ocak’tan bu yana yürüttüğü Zeytin Dalı Askeri Operasyonu,

Kürtleri Afrin'i Şam'ın kontrolüne devretmek için bir uzlaşma arayışına zorladı" ve "Türk birliklerinin faaliyetleri Kürtleri bir uzlaşma arayışına zorluyor" ifadeleri kullanılırken, PYD'nin çıkarlarının zarar görmeyeceğini garanti altına alması durumunda şehri ve çevresini rejim güçlerine devretmeye hazır olduğu ve Moskova'nın bu süreçte bir aracı olarak hareket ederek Kürtleri, Afrin'i Şam'ın yetkisine devretmeye ikna etmeye çalıştığı ifade edilmiştir. Haberin devamında müzakerelerin halen yürütüldüğü hem Rus hem de Kürt tarafların kendi şartları olduğu ve "Afrin'deki Kürtlerin durumu üzerinde anlaşmaya varıldığında, nasıl devam edileceğine dair nihai bir karar verilecek" ifadelerine yer verilmiştir. Diğer taraftan Şam yönetiminden General Samir Süleyman'ın Suriye ordusunun "Suriye'nin bir parçası olan Afrin topraklarına" girmek için hiç kimsenin daveti hele de iznine ihtiyacı olmadığını söylediği belirtilmiştir. Haberde "Suriye Kürdistanı Moskova Temsilcisi" olarak takdim edilen Rodi Osman'ın, Rusya'nın daha önce Afrin'i Şam'a devretmeyi önerdiği ancak Kürtlerin bunu Suriye rejiminin kendilerini hep ezdiğini söyleyerek reddettiği sözlerine yer verilirken, "öyle görünüyor ki, bu durumdan bir çıkış yolu bulmaları gerekiyor" ifadeleri kullanılmış ve "Zeytin Dalı Operasyonu"nun bir parçası olarak, Türkiye, Kürt kontrolündeki Suriye topraklarına büyük hava saldırıları gerçekleştirdi ve şimdi karadan Afrin'e doğru ilerliyor şeklinde not düşmüştür. Kürt bölgelerinin Moskova aracılığıyla Suriye güçlerine devredilmesinin daha önce başarıyla gerçekleştirebildiğinin ifade edildiği haberde, Türkiye'nin Fırat Kalkanı operasyonu sırasında, Rus arabuluculuğunda Kürtlerin Menbiçi hükümet birliklerine devrettiğini böylelikle bir çeşit tampon bölge yaratıldığını ve "bir aydan kısa bir sürede Ankara'nın operasyonun tamamlandığını ve savaş faaliyetlerinin sona erdiğini" bildirdiği yazılmıştır. Haberde Rusya Bilimler Akademisi, Doğu Araştırmaları Enstitüsü, Arap ve İslam Araştırmaları Merkezi'nden uzman araştırmacı Boris Dolgov'un, durumun şu an da bu şekilde gerçekleşmesinin mümkün olduğu, en doğru senaryonun bu olacağı ve "Afrin'in Şam'ın yetki alanına devrinin, bölgedeki gerginliğin azaltılmasına yardımcı olacak bir seçenek" olacağı görüşlerine yer verilmiştir. Devamında Dolgov'un bunun "Türk operasyonunu" derhal sona erdirmeyeceği ancak "müzakere sürecinin önkoşulları"ni oluşturacağını ve Ankara'nın da büyük olasılıkla bazı şartlar getireceğini ve "Türklerin, sınırlarında bir Kürt bölgesi oluşmayacağı hususunda güvenceye ihtiyaçları olduğu"nu söylediği belirtilmektedir. Son olarak haberde Afrin'in Şam rejimine devredilmesi durumunda "artık silahların değil diplomatların konuşacağı" ifade edilmiştir (Ontikov 2018a:3).

Haberde Afrin'in PYD tarafından Rusya'nın arzuladığı şekilde rejim güçlerine devredileceği ve böylelikle harekâtın sona ereceği, Fırat Kalkanı operasyonun benzer şekilde son bulduğu mesajı verilmektedir. Ayrıca rejimin Suriye'nin tartışmasız hâkimi olduğu da söylenmektedir.

3.7. Soçi'den Barışa (Köşe Yazısı, Vyaçeslav Matuzov, 30.01.2018)

Vyaçeslav Matuzov 30.01.2018 tarihli "Soçi'den Barışa" başlıklı yazısında ana hatlarıyla Soçi'de yapılacak olan "Suriye Ulusal Diyalog Kongresi"nde katılımcıların bölgede çatışma bittikten sonra ülkenin neye benzeyeceğini tartışmaları gerektiğini belirtirken ABD'nin, Kürtler özelinde "sözde sınır güvenlik güçleri" kurma çabasının Suriye'nin toprak bütünlüğüne darbe vurma niyeti taşıdığını ve "dolaylı ama oldukça beklenen" bir şekilde Türk askerinin Afrin operasyonuna başladığını ifade etmektedir.

Zira “Kürt bağımsızlığına dair her türlü ipucunun Ankara için kırmızı bez⁶ olduğu bir sır değildir” diyen Matuzov dolayısıyla ABD ve Rusya'nın Suriye'deki hedeflerinin tamamen farklı olduğunu ve Washington'un “Suriye Ulusal Diyalog Kongresi”nden hoşlanmadığını belirtmektedir (Matuzov 2018a:3).

Köşe yazısında Rusya ve ABD'nin Suriye konusunda çıkarlarının çatıştığı ve ABD'nin Türkiye'yi kışkırttığı mesajı verilmektedir.

3.8. Suriye Polilog'u (Köşe Yazısı, Zelimhan Mutsoyev, 01.02.2018)

Rusya Devlet Duması Uluslararası İlişkiler Komitesi Üyesi Zelimhan Mutsoyev'in 01.02.2018 tarihli “Suriye Polilog'u” başlıklı köşe yazısında Suriye'de tüm aksi girişimlere rağmen barışçıl çözüm için “Suriye Ulusal Diyalog Kongresi”nin yapıldığını, Rusya'nın başta DAEŞ ile mücadele olmak üzere Suriye'deki durumu istikrarlı hale getirmek için çok şey yaptığını ve “Suriye sınırını ihlal eden ve Kürtlere karşı özel bir operasyon yürüten Türkiye'nin” de kongrenin katılımcılarından ve organizatörlerinden biri olduğunu, tamda bu nedenle Rusya'nın ulusal diyalog için bir format önerdiğini yazmıştır (Mutsoyev 2018:3).

Yazıda Rusya'nın kilit noktada bir arabuluculuk görevi üstlendiği mesajı verilmektedir. Polilog ifadesi kullanılarak Rusya'nın birçok tarafı bir araya getirerek diyalog kurdurma becerisi olduğu ima edilmektedir.

3.9. Felaketi Önlemek (Köşe Yazısı, Aleksandr Rar, 19.02.2018)

Siyaset bilimci Aleksandr Rar 19.02.2018 tarihli “Felaketi Önlemek” başlıklı köşe yazısında Suriye'de savaşın sadece Beşar Esad ve terörist gruplar dahil muhalifler arasında olmadığını, bölgede birçok farklı gücün savaşta olduğunu, İsrail'in de her an savaşa dahil olabileceğini, ABD'nin de ülkenin kaderine ortak olmaya çalıştığını, ayrıca Rusya'nın ve Türkiye'nin de bölgede rol oynadığını ve dolayısıyla bu güçler arasında her an bir çatışma çıkabileceğini, dünyanın büyük bir felaketten şimdilik bir mucize nedeniyle kurtulduğunu belirtmektedir. Bu muhtemel çatışmanın ise Rusya ve Amerika değil, NATO müttefiki ABD ve Türkiye arasında olabileceğinden söz etmektedir. Aynı yazıda Rar Zeytin Dalı Harekâtı ile ilgili “Türkiye, Suriye topraklarında Kürtlere karşı açık bir savaş yürütüyor” ifadelerini kullanmaktadır (Rar 2018:3).

Köşe yazısında bölgede farklı çıkarlara sahip birçok ülkenin aktif rol oynadığı ve bu nedenle çok tehlikeli bir durumun ortaya çıktığı söylenmektedir. Ayrıca açık bir şekilde harekâtın neticesinde Türkiye ve ABD arasında bir çatışma çıkabileceği algısı oluşturulmaya çalışılmaktadır.

3.10. Rus Hokeyinin Sibiryaya Başkenti (Haber, İgor Sozayev, 20.02.2018)

İgor Sozayev imzalı, 20.02.2018 tarihli “Rus Hokeyinin Sibiryaya Başkenti” başlıklı haberde, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in, İrkutsk Bölgesi Valisi Sergey Levçenko ile çalışma toplantısı düzenlediği, toplantının ardından ise Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirdiği, görüşmede iki liderin Rus-Türk işbirliğinin gelişiminin olumlu dinamikleri hakkında

⁶ Matadorların boğa güreşi esnasında ellerinde tuttıkları kırmızı beze (muleta) vurgu yapılmaktadır. “Ankara'yı kışkırtacağı kesindir” denilmek istenmektedir.

konuştuğunu ve yakın gelecekte çeşitli düzeylerde bir dizi temas kurmaya karar verdiklerini yazmıştır. Görüşmede Suriye'deki durum ele alınırken Astana formatındaki iş birliğinin daha da güçlendirilmesi gerektiği hususunda Erdoğan ve Putin'in hemfikir olduğu, her iki tarafın da Rusya, İran ve Türkiye'nin yakın koordinasyonu için hazır olduklarını belirttikleri ifade edilmiştir. Haberde görüşme ile ilgili "Afrin bölgesindeki Türk askeri operasyonu da dahil olmak üzere Suriye'nin kuzeybatısındaki duruma da değinilmiştir" ifadeleri yer almıştır (Sozayev 2018:2).

Haberde Erdoğan ve Putin arasındaki görüşme ve görüşmede değinilen konu başlığı tarafsız bir şekilde, kısaca aktarılmıştır. Herhangi bir yorum veya ekleme yapılmamıştır.

3.11. Afrin'den Kiev'e (Haber, Yuliya Makarova, 21.02.2018)

Yuliya Makarova imzalı, 21.02.2018 tarihli "Afrin'den Kiev'e- Vladimir Putin Güvenlik Konseyi ile Suriye ve Ukrayna'daki Durumu Görüştü" başlıklı haberde Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in, 20 Şubat tarihinde Güvenlik Konseyi'nin daimî üyeleri ile Kremlin'de bir toplantı yaptığı, Toplantıda Afrin meselesinin konuşulduğunu, toplantı sonrasında Rus liderin mevkidaşı Erdoğan ile bir telefon görüşmesi yaparak bu konuya değindiği belirtilmiştir. Rusya Dışişleri Bakanlığının, Moskova'nın bu meseleyi çözme konusunda arabuluculuk yapmaya hazır olduğunu duyurduğu bildirilen haberde "Uzmanlara göre, Rusya'nın müzakerelere katılımı Afrin'deki durumu normalleştirmeye yardımcı olabilir" ifadelerine yer verilmiştir. Erdoğan'ın geçtiğimiz günlerde "Türk Silahlı Kuvvetlerinin Afrin'i önümüzdeki günlerde kuşatmayı planladığını" söylediğini vurgulayan haberde Rusya Dışişleri Bakanı Mikail Bogdanov'un, "Gerekirse, Moskova'nın Afrin'deki silahlı çatışmaların çözümü için arabuluculuk hizmetleri sunmaya hazır olduğunu" söylediği belirtilmektedir. Haberde Rus Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Başkanı Elena Suponina'nın "Moskova'nın Suriye Kürtleri, Suriye hükümeti ve Türkiye arasında etkili bir şekilde aracılık edebilecek tek tarafsız ve aktör olduğu ortaya çıktı" ifadelerine yer verildi. Aynı şekilde "Türklerin, Kürtlerin ve Suriyelilerin Moskova ile arabuluculuk yapmakla ilgilendiklerini gösteren sinyaller var" ifadeleri yer alırken, Suriye'deki olayların tahmin edilemez şekilde geliştiğini ve bir gerilim dalgasının göz ardı edilemeyeceği görüşleri yer almıştır (Makarova 2018:2).

Haberde Rusya'nın arabuluculuk etme isteği dile getirilmiştir. Rusya'nın yegâne tarafsız ülke olduğu ve söz konusu arabuluculuğun kabul edilebileceğine dair belirtiler olduğu iddia edilmiştir.

18 Mart 2018 tarihi hafta sonu olduğu için İzvestiya baskı yapmamıştır ancak konuyla ilgili internet sitesinden biri haber biri köşe yazısı olmak üzere iki başlık yayınlamıştır.

3.12. Erdoğan Afrin'in Türk Ordusu Tarafından Ele Geçirildiğini Açıkladı (Haber, 18.03.2018)

18.03.2018 tarihli "Erdoğan Afrin'in Türk Ordusu Tarafından Ele Geçirildiğini Açıkladı" başlıklı haberde Anadolu Ajansı'ndan aktararak "Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Türk ordusunun Suriye muhalefetinin desteğiyle Afrin'in kontrolünü ele aldığını açıkladı. Suriye kenti yerel saatle 8.30'da (Moskova saati ile 9:30) tamamen alınmış durumda" ifadelerine yer verilmiştir. "RIA NOVOSTI" haber ajansından

aktarılarak Erdoğan'ın "Teröristlerin çoğu kaçtı. Onlara tarafından bırakılan tuzaklar askerimiz ve Suriye muhalefeti tarafından etkisiz hale getiriliyor. Orada artık Türkiye ve Suriye muhalefetine bayrakları dalgalanıyor" ifadelerine yer verilmiş ve daha önce, Erdoğan'ın 14 Mart akşamı Afrin kentinin kontrol altına alacağını öngördüğünü belirtmiştir. "20 Ocak'tan bu yana, Türkiye, Suriye Arap Cumhuriyeti'nin kuzeyinde, Ankara'da terörist olarak tanınan Kürt Öz Savunma Birimleri (YPG) aleyhine Zeytin Dalı operasyonunu yürütüyor" şeklinde bilgi verilmiştir (İzvestiya 2018a).

Haber harekât ile ilgili yapılan açıklamaları yorumsuz bir şekilde aktarmıştır. Ayrıca harekâta ilişkin kısa bir bilgi aktarmıştır.

3.13. Afrin Çıkmazı (Köşe Yazısı, Vyaçeslav Matuzov, 18.03.2018)

18 Mart 2018 tarihinde Vyaçeslav Matuzov tarafından kaleme alınan "Afrin Çıkmazı" başlıklı köşe yazısında ise Rus ve Suriye askeri güçleri tarafından Doğu Guta bölgesinde yürütülen operasyonun önemi daha az olmayan diğer bölgelere olan dikkati dağıttığını ifade ederek; Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 18 Mart tarihinde Suriye'nin kuzeybatısındaki Afrin kentini ele geçirildiğini duyurduğunu ve bunun "Kürtlerden oluşan ve Ankara'nın terör örgütü olarak gördüğü Halk Savunma Güçlerine"ne karşı yürütülen ve 20 Ocak'ta başlayan "Zeytin Dalı Operasyonu"nun neticesi olduğunu belirtmiştir. "Böyle bir sonucu elbette beklemek gerekirdi" diyen Matuzov, Türk ordusunun NATO'da Amerika'dan sonra savaş potansiyeli bakımından ikinci büyük ordusu olduğunu ifade etmiş ve böylece "Kürtlerin daha en başta mahkûm edildi"ğini yazmıştır. Bu sonucun en önemli nedenlerinden birisinin daha önce Rusya'nın ikna çabalarına rağmen Afrin'in Şam kontrolüne devredilmeyişi olarak açıklayan Matuzov operasyonun patlak vermesinden sonra ise Şam yönetimi altındaki güçlerin bölgeye girdiklerini ancak yine sonuç alınmadığını zira Şam'ın Kürtlerden sadece bölgenin kontrolünü değil, silahlarını da teslim etmelerini istediğini ve bunun da kabul edilmediğini ifade etmektedir. Diğer taraftan "Afrin'in düşüşü Suriye'deki anlaşmazlığın gelişim sürecinde ve ülkenin tüm tarihindeki hüznü bir sayfa"dır, artık geriye bir tek "Türk askerlerinin bu toprakları işgalinin geçici olacağı ve ülkedeki ihtilafın çözülmesinden sonra geri çekilmeleriyle sona ereceğini ümit etme"nin kaldığını söylemiştir. Türkiye'nin operasyonunun ABD ve Suriyeli Kürtler arasındaki yakın işbirliği ile Kürtlerin Şam'dan ayrılması için provoke edildiğini Kürtlerin sadece kendilerini tuzağa düşürdüklerini, ABD için Kürt faktörünün Suriye'nin egemenliğini ve toprak bütünlüğünü baltalayan bir araçtan başka bir şey olmadığını, Amerikalıların üslerini kurmaya ve askeri varlıklarını genişletmeye devam ettiklerini, ABD tarafından kurgulanan Suriye'nin parçalanması ve bağımsız bir Kürt devleti kurulmasının "kesinlikle başarısızlığa mahkûm" olduğunu, buna ne Şam'ın nede komşu Irak, Türkiye ve Suriye'nin göz yummayacağını söylemektedir. ABD'nin Kürtlerin bağımsızlık özlemlerine oynamasının yeni silahlı çatışmalara ve Suriye'deki durumun daha da istikrarsızlaşmasına neden olacağını, "Afrin'in bunu açıkça gösterdiği"ni ifade etmektedir (İzvestiya 2018b).

Köşe yazısında Rus toplumuna harekâtın neticesinde Afrin'in Türkiye tarafından ele geçirilmesinin Kürtlerin ABD'nin istekleri doğrultusunda hareket etmelerinden kaynaklandığı mesajı verilmekte ve her şeye rağmen bunun üzücü bir sonuç olduğu söylenmektedir. Böylelikle Rusya'nın bu harekâtı desteklemediği ancak Kürtlerin Rus

çıklarlarına değil ABD çıkarlarına hizmet etmeye çalıştıkları ve Rusya'nın bu nedenlerle onları korumadığı algısı oluşturulmaya çalışılmaktadır.

4. Genel Değerlendirme

Gazetede yer alan ve yukarıda belirtilen haber ve köşe yazılarında PKK vb. terör örgütlerinden normal siyasi oluşumlar gibi bahsedilmektedir. Bu örgütlerden bahsedilirken "Kürtler", "Kürt silahlı gruplar" ve "Suriye Kürtleri" gibi ifadeler kullanılmaktadır. Kimi teröristlerden ise "parti lideri" ve "Kürt siyasetçi" olarak bahsedilmektedir. Nitekim Rusya resmî olarak PKK'yı terör örgütü olarak görmemektedir (Natsionalny Antiterroristiçeskiy Komitet 2018).

Rus toplumunun Zeytin Dalı Harekâtı'nı hatta daha geniş bir çerçevede Türkiye ve Türklere karşı algısının şekillenmesinde bu durum önemli bir unsurdur. Rus devletinin terörist olarak tanımadığı bu örgütlere ve örgüt militanlarına karşı yapılan tüm operasyonlar içeriği ve gayesi ne olursa olsun Rus basınında etnik bir gruba veya meşru bir oluşuma karşı yapılmış gibi yansıtılmakta ve dolayısıyla Rus toplumunda böyle bir algı oluşmaktadır.

Benzer bir şekilde, Zeytin Dalı Harekâtı'ndan "İşgal" ve "Türkler ve Suriye Kürtleri arasında" bir savaş ve "Suriye topraklarında Kürtlere karşı yürütülen bir savaş" olarak bahsedilirken, Türkiye'nin "bir batağa girdiği ve hedefine ulaşamayacağı", "Amerika tarafından provoke edilen ve Kürtlere karşı yürütülen bir operasyon" olduğu ve ülkemizin "Suriye sınırını ihlal ettiği" ifadeleri kullanılmıştır. Kamışlı ve çevresi ile ilgili "Kuzey Federal Bölgesi – Rojava" ifadesi kullanılırken Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Kürtleri "vahşi caniler" olarak adlandırdığı iddia edilmektedir.

Harekâtın başlangıcından itibaren gazetede yer alan haber ve köşe yazılarında Rusya'nın Zeytin Dalı Harekâtı'nı resmî veya gayri resmî bir şekilde desteklediğine ilişkin açık veya üstü kapalı bir ifade bulunmamaktadır. Aksine ABD'nin Türkiye'yi bölgeye girmesi için bilinçli bir şekilde kışkırttığı iddia edilmektedir. PKK, PYD ve YPG'yi terör örgütü olarak tanımayan Rusya, bu örgütlere ve Rus toplumuna bu örgütler açısından ortaya çıkan olumsuz durumun ABD'nin güdümünde hareket etmelerinin bir sonucu olduğu mesajını vermektedir. Harekâtın başlangıcında Rus toplumuna anahtar cümle olarak "Türklerin işgalinin hiçbir iyi tarafı yoktur" mesajı verilirken, harekâtın sonunda "Afrin'in düşüşü"nü ülke tarihindeki "hüzünlü bir sayfa" olduğu ifadesi kullanılmıştır. Türk Ordusu'nun harekâtı PKK/KCK/PYD-YPG ve DAEŞ'a mensup teröristleri etkisiz hale getirmek amacı ile yürüttüğü vurgulanmasına rağmen bölgede DAEŞ'a mensubu bulunmadığı ve gerçekte meselenin "Türkler ve Suriye Kürtleri arasında" olduğu söylenmiştir. Harekâtın sivil kayıplar da dahil çok büyük kayıplara yol açacağı Türkiye'nin muhtemelen başarılı olamayacağı ve uzlaşma için "Rus barış gücü" desteğine ihtiyacı olacağı yorumu yapılmıştır. Çıkan haber ve yazılarda bölgede ABD ve Türkiye arasında sıcak bir çatışmanın yaşanabileceği de iddia edilmiştir.

Haberler ve köşe yazıları ile Rus toplumuna ve diğer tüm aktörlere verilen en önemli mesajlardan biri ise Rusya'nın veya Rus destekli Suriye rejim güçlerinin konuya müdahalesinin önemli olduğudur. Harekât ile ilgili yapılan ilk haberden itibaren şayet bölgenin kontrolü Rusya'nın desteği altındaki Suriye rejimine devredilseydi böyle bir harekâtın gerçekleşmeyeceği hatta Suriye rejiminin kontrolü altındaki bir bölgede silahlı

çatışmaya girmeye Türkiye'nin cesaret bile edemeyeceği iddia edilmektedir. İlerleyen süreçte çeşitli kaynaklara dayandırılarak Afrin'in Suriye rejimine devredileceği, böylelikle sorunun çözüleceği, Fırat Kalkanı operasyonu sırasında benzer bir sürecin yaşandığını Rus arabuluculuğunda Menbiç'in Suriye rejimine devredildiğini ve böylelikle Türkiye'nin operasyonu sonlandırdığı söylenerek yine aynı mesaj verilmektedir.

Harekât kapsamında, Afrin kontrol altına alındıktan sonra ise bunun zaten beklenmesi gereken bir sonuç olduğu Türkiye'nin NATO'nun ikinci büyük ordusu olduğu ABD'nin Kürtleri en baştan bilerek mahkûm ettiği, Rusya'nın tüm ikna çabalarına rağmen bölgenin rejim güçlerine devredilmeyişinin bu sonucu ortaya çıkardığı iddia edilmiştir. Öte yandan muhalif Rus basını her ne kadar Kremlin'in Suriye politikası dahil birçok konuyu eleştirse de Zeytin Dalı Harekâtı ve bölgedeki durum ile ilgili kullandığı üslup Kremlin yanlısı medyanın üslubundan pek de farklı görünmemektedir. Örneğin Kremlin'e muhalif çizgide yayın yapan en büyük gazetelerden olan Novaya Gazeta 24.01.2018 tarihinde Pavel Felgenhauer imzalı köşe yazısında, harekâtla ilgili "Türklerin işgali, askeri çatışma içindeki tüm taraflar için tahmin edilemez sonuçlar doğurabilir" ve "Afrin'deki Türk işgali" gibi ifadeler kullanmakta ve "Zeytin Dalı Operasyonu"nun uzamasının Türkiye'nin izolasyonuna yol açabileceğini, Türk hükümetinin yaptırımlar ile karşı karşıya kalabileceğini bunun ise jeopolitik bir yeniden yapılanmaya yol açabileceğini söylerken yazısını şu ifadelerle tamamlamaktadır (Felgenhauer 2018):

"Bu, Rus liderliğinin uzun süredir devam eden askeri ve siyasi hayali- Türkiye'yi geleneksel Batılı müttefiklerinden koparmak. Boğaz ve Boğazların kontrolünü dostça almak. Konstantinopolis kapılarına kalkan yapmak. Rus krallarının ve liderlerinin hayali. Böyle bir hayal uğruna Kürtler, pazarlık yapmadan toptan satışa sunulabilir."

Sonuç

Ülkeler arasındaki diplomatik ilişki düzeyleri hızlı bir şekilde değişebilmekle birlikte toplumsal düzeydeki algı uzun soluklu bir sürecin sonucudur. Bu nedenle nihai hedeflerin tespit edilebilmesi ve bu doğrultuda eylem planları ortaya konulabilmesi için bu tür haberlerin müttefikler veya düşmanlar tarafından kendi toplumlarına nasıl bir dil kullanılarak aktarıldığı, nasıl bir fikir ve inanç oluşturulmaya çalışıldığına incelenmesi önemlidir.

Bir askeri operasyonun en önemli sonuçlarından biri stratejik sonuçtur ve "Başarılı bir askerî harekât, siyasi durumda bir iyileşme sağlamalıdır" (Jackman 2009: 2). Bu çerçeveden bakıldığında Zeytin Dalı Harekâtı'nın stratejik sonucunun değerlendirilebilmesi için diplomatik, enformasyonel ve algısal yönünün incelenmesi gerekmektedir. Bu nedenle bu tür askeri operasyonlarda bir devletin stratejik müttefiklerinin veya düşmanlarının gerek kendi toplumlarında gerekse uluslararası arenada oluşturmaya çalıştıkları algıyı inceleyerek bu bilgiler doğrultusunda hareket etmek oldukça önemlidir.

Türkiye ve Rusya arasında artan iş birliğine rağmen Zeytin Dalı Harekâtı ile ilgili İzvestiya gazetesinde çıkan haberlerin ve yazıların Türkiye ve komşu ülkelerin bölgede bir Kürt devleti kurulmasına izin vermeyeceklerinin belirtildiği kısa bölüm hariç tamamının içerik ve aktarılış biçimi operasyonun Rus toplumunda algılanışı açısından olumsuz olarak değerlendirilebilecek niteliktedir.

Bunun en önemli nedenlerinden birisi PKK/KCK/PYD ve YPG'nin Rus makamlarınca terör örgütü olarak kabul edilmeyişidir. Bu sorun aşılmadığı takdirde Rusya ile diplomatik ilişkilerimiz ne durumda olursa olsun özellikle bu örgütlere karşı gerek yurtiçinde gerek sınır ötesinde yürütülecek herhangi bir operasyonun Rus basınına yansması ve dolayısıyla Rus toplumunda algılanmasının muğlak yönleri olacaktır.

Öte yandan İzvestiya gazetesinin gerek tarihçesi gerek medya sahipliği yapısı gerekse Rusya'nın basın özgürlüğü düzeyi ele alındığında, gazetede yayımlanan haberlerin ve köşe yazılarının Kremlin politikasından bağımsız olduğunu söylemek aşırı iyimser bir yaklaşım olacaktır. Dolayısıyla Kremlin Zeytin Dalı Harekâtı ile ilgili Rus toplumuna önemli mesajlar vermeye çalışmıştır. Bunlardan ilki harekâtın Rusya tarafından desteklenmediği, Rusya'nın bu harekât ile ilgili olarak ortaya çıkan durumlar nedeniyle tarafsız olduğudur. Bir diğeri esasında Rusya'nın bölgenin kontrolünün rejim güçlerine devredilmesini istediği bunun gerçekleşmesi durumunda arabuluculuk yaparak operasyonu durduracağıdır. Harekâtın başarıyla sonuçlanmasının ardından ise Rusya'nın verdiği tavsiyelere uyulmayışının, yani bölgenin rejim güçlerine devredilmeyişinin ve Kürtlerin ABD'nin kışkırtmalarına kanmalarının böyle "hüzünlü" bir sonuç doğurduğu mesajını vermiştir.

Bu makalede Kremlin'in gerçek politikasının bunlar olduğu iddia edilmemektedir. Politikasının bu olduğuna dair topluma verdiği mesajlar bunlardır. Toplumda oluşturmak istediği algı bu doğrultudadır.

KAYNAKLAR

AA, Cumhurbaşkanı Erdoğan: Bize Düşen Bu Terör Ordusunu Daha Doğmadan Boğmaktır, <https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/cumhurbaskani-erdogan-bize-dusen-bu-teror-ordusunu-daha-dogmadan-bogmaktır/1031366>, Erişim Tarihi: 18 Eylül 2018.

ALİNA KABAYEVA, <https://kabaeva-alina.ru>, Erişim Tarihi: 18 Eylül 2018.

ARUTUNYAN Anna, (2009), *The Media in Russia*, London: Open University Press.

EAST VIEW INFORMATION SERVICES, Izvestiia Digital Archive From 1917- Online Access to the Kremlin's Newspaper of Record, <http://www.eastview.com/files/EVizvestiiaDA.pdf>, Erişim Tarihi: 18 Eylül 2018.

EL-EVEYVİ, Esad, "Blijnevostoçnyy Perelom", İzvestiya, 25 Ocak 2018.

EVSEYEV, Vladimir, "Uzel Zatyagivaetsya", İzvestiya, 24 Ocak 2018.

FELGENHAUER, Pavel, "Nebo nad Afrinom", Novaya Gazeta, 24 Ocak 2018.

FOWLER, Roger, (2013), *Language in the News: Discourse and Ideology in the Press*, London: Routledge.

FREEDOM HOUSE, Freedom of the Press 2017 Russia Profile, <https://freedomhouse.org/report/freedom-press/2017/russia>, Erişim Tarihi: 18 Eylül 2018.

HERMAN, E. S. ve Chomsky, N., (2012), **Rızanın İmalatı: Kitle Medyasının Ekonomi Polisiği**, (Çev: Ender Abadoğlu), İstanbul: Bgst Yayınları.

İZVESTİYA, Afrinskiy Tupik, <https://iz.ru/721436/viacheslav-matuzov/afrinskii-tupik>, Erişim Tarihi: 18 Eylül 2018b.

İZVESTİYA, Erdogan Obyavil o Vzyatii Afrina Turetskimi Voennimi, <https://iz.ru/721280/2018-03-18/erdogan-obiavil-o-vziatii-afrina-turetskimi-voennymi>, Erişim Tarihi: 18 Eylül 2018a.

JACKMAN, Stephen S., (2009), Political Success in War: A Criterion for Success. Kansas: School of Advanced Military Studies United States Army Command and General Staff College Fort Leavenworth.

MAKAROVA, Yuliya, "Ot Afrina do Kieva", İzvestiya, 21 Şubat 2018.

MATUZOV, Vyaçeslav, "K Miru Çerez Soçi", İzvestiya, 30 Ocak 2018a.

MATUZOV, Vyaçeslav, "Olivkovaya Vetv s Amerikanskimi Kornyami", İzvestiya, 22 Ocak 2018b.

MUTSOYEV, Zelimhan, "Siriyskiy Polilog", İzvestiya, 1 Şubat 2018.

NATSİONALNIY ANTİTERRORİSTİÇESKİY KOMİTET, Terroristicheskie i Ekstremistskie Organizatsii i Materialı, <http://nac.gov.ru/terroristicheskie-i-ekstremistskie-organizacii-i-materialy.html>, Erişim Tarihi: 18 Eylül 2018.

NMG (Natsionalnaya Media Gruppa), Sovet Direktorov, http://nm-g.ru/holding/management.php?NAME_SECTION=boarddirectors, Erişim Tarihi: 18 Eylül 2018.

OBŞESTVENNIY SOVET PRİ MVD ROSSİİ, Vladimir Vladimiroviç Tyulin, https://oc.mvd.pf/Sostav_Obshhestvennogo_soveta/Sostav/item/9423885, Erişim Tarihi: 18 Eylül 2018.

ONTİKOV, Andrey, "Afrinskiy Torg", İzvestiya, 29 Ocak 2018a.

ONTİKOV, Andrey, "Maslo v Ogon", İzvestiya, 26 Ocak 2018b.

ONTİKOV, Andrey, Georgi Asatryan, "Kurdı Razdora", İzvestiya, 24 Ocak 2018.

PREZİDENT ROSSİİ, Zasedanie Soveta po Nauke i Obrazovaniyu, <http://kremlin.ru/events/president/news/56827>, Erişim Tarihi: 18 Eylül 2018.

RAR, Aleksandr, "Predotvratit Katastrofu", İzvestiya, 19 Şubat 2018.

REPORTERS WITHOUT BORDERS, Russia, <https://rsf.org/en/russia>, Erişim Tarihi: 18 Eylül 2018.

SOZAYEV, İgor, "Sibirskaya Stolitsa Russkogo Hokkeya", İzvestiya, 20 Şubat 2018.

ŞEREL, Aleksandr, (2013), **Audiokultura XX Veka**, Moskva: Progress-Traditsiya.

TERÖR ARANANLAR, Kırmızı Kategori, <http://www.terorarananlar.pol.tr/detaylar/Sayfalar/kirmizi.aspx>, Erişim Tarihi: 18 Eylül 2018.

TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ, Zeytin Dalı Harekâtı Güncel,
<https://www.tsk.tr/Home/Liste/23>, Erişim Tarihi: 18 Eylül 2018b.

TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ, Zeytin Dalı Harekâtı,
<https://www.tsk.tr/ZeytinDaliHarekati>, Erişim Tarihi: 19 Mayıs 2018a.

U.S. DEPARTMENT OF STATE, Remarks With United Kingdom Foreign Secretary Boris Johnson at a Press Availability,
<https://www.state.gov/secretary/20172018tillerson/remarks/2018/01/277569.htm>,
Erişim Tarihi: 18 Eylül 2018.